

Reactie op SMN van Nederlandsch Indië

Door: Rob Slim; uit: Perfinpost nr. 124, februari 2018

Zoals Ir. P. J. M. Boes al in PP 121 een artikel schreef over de nauwkeurigheid bij de identificatie van ogenschijnlijk op elkaar lijkende perfins (zoals bij de NB/V) lijkt me dit bij na het lezen van het artikel van Nico van der Lee in PP 123 zeker van toepassing.

Na het "passen" van een aantal perfins op de scan gemaakt van één der perfins komt Nico tot de conclusie, dat bij zowel type 1 als type 2 de perfins door één en dezelfde perforator zijn geperforeerd. Dit zou dan betekenen, dat alle zegels op het hoofdkantoor in Batavia zijn geperforeerd en daarna naar de afzonderlijke vestigingen zijn verstuurd, om aldaar te kunnen worden gebruikt voor frankering. In theorie zou dit kunnen, maar gezien het feit, dat de perfins gebruikt in Soerabaja veelal diverse gaten in de letter S missen moeten de daar gebruikte zegels door een andere perforator zijn geperforeerd.

Wanneer we afzonderlijk de perfins van type 1 goed bekijken zijn er met het blote oog tussen de perfins onderling geen waarneembare verschillen. Na een 10-voudige vergroting zijn er wel enkele verschillen zichtbaar, deze zijn echter wel klein. De gereedschapsmaker was kennelijk een vakman.

De door mij geconstateerde verschillen zijn: (De aanduiding van de cijfers bij de afzonderlijke gaatjes van de letters is overeenkomstig de aanduiding zoals deze staat vermeld in de Catalogus van de perfins van Nederland en OR 3e editie van Jan L. Verhoeven en Nico van der Lee. blz. 13 t/ 18)

S.M.N Batavia:

M13 links. M16 links, N4 links

S.M.N. Makassar:

N1 links

S.M.N Medan:

M14 links, N9 links

S.M.N. Semarang:

M13 links, M17 rechts

S.M.N Soerabaja:

M13 links, M17 rechts, N4 links. Vanaf de beginperiode van deze perforator ontbreekt in alle exemplaren de S1 en zijn de S2, S5, S6 en S7 niet goed door geponst. In het verloop van het gebruik worden steeds meer gaatjes van de S niet goed door geponst en lijken sommige gaatjes verdwenen te zijn. De pennen in de S zijn echter niet afgebroken. Een verklaring voor het ontbreken van de betreffende gaatjes heb ik dan ook niet.

Afb. 1 : De SMN-perfin gebruikt in Soerabaja

S.M.N Sabang:

M3 links, N4 rechts, N11 links

S.M.N Tandjong Priok:

M17 rechts, N9 links

De onderlinge verschillen bij de S.M.N. type 1 zijn zoals reeds gemeld uiterst klein en een betere onderzoeksmethode voor het determineren van deze perfins is daarom gewenst.

Bij de S.M.N. type 2 is het onderscheid tussen beide perfins makkelijker vast te stellen.

S.M.N. Batavia:

M17 rechts, N9 links. Punt tussen de letters S en M ligt onder de lijn door de gaatjes M1-M23-N1 en N13

Afb. 2: SMN 2, gebruikt in Batavia

S.M.N. Tandjong-Priok:

M7 rechts, M13 rechts, N3 links

Afb. 3: SMN 2, gebruikt in Tandjong Priok

Met het blote oog is het belangrijkste verschil tussen beide perfins vast te stellen aan de hand van de positie van de punt tussen de letters M en N. Bij de perfins van Batavia is de afstand tussen de punt en M23 gelijk aan de afstand van de punt tot N1. Bij de perfins van Tandjong-Priok is de afstand van de punt tot M23 kleiner dan de afstand tussen de punt en N1

SMN in Brits India

Afb. 4: SMN-perfins uit India (collectie Cees de Leng)

De gemelde zegel van India met de perfin S.M.N is zeker geen vondst. Deze perfin staat vermeld in de catalogus: "The Perfins of India and Indian States" uit 1990 van Magnus Werner onder no. S 34 onder de naam: "Java Bengal Line (Stoomvaart Maatschappij Nederland), Calcutta en komt veelvuldig voor. Het lijkt mij niet aannemelijk, dat ook de hier gebruikte zegels zijn geperforeerd in Batavia en daarna opgestuurd naar India. Hoe klein de verschillen ook moge zijn, het moet haast wel een andere perforator zijn.

S.M.N. India:

M5 links, M13 links N2 rechts. De S9 staat linksen los van de lijn door de S3 en S4. Ook dit is met het blote oog niet waarneembaar. De lijn door de S3 en S4 staat niethaaks op de lijn gevormd door de gaten S2, M1, M17, N1 en N9. De S3 staat ten opzichte van de S4 naar links. Dit is met het blote oog wel zichtbaar.

Afb. 4: SMN-perfin uit India

SMN in Straits Settlements/Malaya

Afb. 5: SMN-perfins uit Straits Settlements/Malaya (collectie Cees de Leng)

De perfin S.M.N in zegels van Strait-Settlements/Malaya komt ook veelvuldig voor en is afkomstig van de vestiging in Singapore. Ook deze perfin lijkt op het eerste gezicht gelijk aan alle andere. Indien we de perfins uit India en Strait-Settlements/Malaya na een 10-voudige vergroting met elkaar vergelijken komen we tot de volgende bevindingen:

Afb. 6: SMN-perfin uit Straits Settlements/Malaya

S.M.N.Strait-Settlements/Malaya:

M3 links, M13 links, M16 links, N4 links N10 rechts. De S9 raakt de lijn door de S3 en S4. Ook dit is met het blote oog niet waarneembaar. De lijn door S3 en S4 staat nagenoeg haaks op de lijn gevormd door de gaten S2, M1, M17, N1 en N9. De S3 staat nagenoeg loodrecht onder de S4. Dit is met het blote oog wel waarneembaar.

Omdat het hier gaat om enkelvoudige perforatoren is de conclusie dat de perfins S.M.N uit India en Strait-Settlements door verschillende perforatoren zijn aangebracht.

Hoewel de reeds in 1990 beschreven "loep-methode" door Ir. Ruud Hammink niet geheel betrouwbaar is zou deze onderzoeksmethode wellicht enige verschillen tussen de perfins afkomstig van de diverse plaatsen aan het licht kunnen brengen, want in mijn optiek zijn de getoonde perfins verschillend.

Rob Slim